

Konjski peket je nehal blizu šotor, po glagolu človeških glasov, prodirajočih v šotor, spoznala sta Bajazet in Milica prihajalce.

„To je Srbski Štepan“ — opomnil je sultan.

„Moj brat je to!“ — vskliknila je Milica — in radostno tlesnila z rokama.

A po kratkem časi je Lazarjević sam stopil v šotor, tako je vsak pot prišel k sultanu, svojemu šurjaku, nič se ni oglasil nikoli; Milica je obličje zastrla sè zavojem, a le, ko je pozdravila brata, odgrnila je zavoj na pol.

„Ali jutri torej se udariš z „ordincem“, padišah?“ povprašal je sultana brezi vsakojake obotave.

„Jutri o prvem jutranjem svitu“ — odgovoril je Bajazet — ali morda nisi pozabil tega o teh malih urah?“ — povprašal je ostro.

Štepan je odmajal z glavo. „Kaj je do tega?!“ — začudil se je po trenutju — „meni baš nič ni do tega, ali bi se tepel takoj danes, ali stoprv jutri, moji junaci so zmérím pripravljeni na boj, ko bi —“.

„Mashallah!“ — vskriknil je sultan nestrpno — „govôri, brate, po kaj si prišel? — da nisi prišel zbog tega vprašanja, to znam, kaj je torej?“

„Jaz ti svetujem, ne začni vojske jutri, temuč že nocoj se pomakni k Tokatu nazaj“ — odgovoril je Štepan odločno.

„Gebena“ vas naj pogoltne“ — vskriknil je in razsrdil se Bajazet — „ali je vsem vam satan grozo nanesel v babja srca?“

„Oho, polagoma!“ — zahudil se je Lazarjević razžaljen — „res je to, da si sultan, rekajo ti Ilderim, ali z babjeki ne smeš pitati ne mene, ne mojih junakov.“

„A zakaj mi sramoto svetuješ? — zakaj si mi nasvetoval, da bi se umaknil hromemu čredniku?“

„Ali Timurju, ali njegovim „ordincem“?“ — povprašal je Štepan jako zavzet — „kaj še! kedo je to mislil? — oh, za vraga! a sveti Šava mi bodi priča, jaz sam bi ti zapljeval oči, a da si desetkrat padišah in moj fevdni gospod, ko bi se zbal teh —“.

„A koga naj se bojim torej?“ — povprašal je Bajazet, njegovo zavzetje je bilo večje in večje.

„Izdaje!“ — povedal je Lazarjević za gotovo.

„Allah!“ — vskriknil je sultan in za ramo prijel Štepana.

„Ali ti niso razodeli tega?!“ — čudil se je Štepan, „bali so se sultanove jeze, zato niso razodeli resnice, te sužnje duše rajše njega in sebe pahnó v pogubo, nego da bi mu mreno strgali z oči. A danisem slučajno zvedel tega, torej — nuj, ni zgubljeno še nič: jaz ti svetujem, nikdar se ne udari jutri, ne moreš verovati svoji Azijski vojski.“

„Ta torej je nevarna?!“ — začudil se je sultan razjasnjenega obraza.

„Baš ta je nevarna“ — govoril je Štepan dalje, ni zapazil, da je promenil se Bajazetu obraz — „ali moreš nadejati se, da ti bodo sužnji verni? — jaz za gotovo znam, da njih nekdanji emiri, katere si prepodil z njih zemlje, ter prilastil jo sam sebi, in katerim je Timur dovolil in dal zavetje, — znam, da so zedinili se z njim, zato ne bodo bojevali tebi na prid, sultan!“

„Tako je toraj to — tako!“ — začudil se je Bajazet in zamišljen je kimal z glavo — „ali sem premalo pokaznil jih na poti in o lovu?! — ali je še premalo poginilo teh psov, Bismillah?!“ —

„To je bila hiba“ — opomnil je Štepan neprestrašen — „raji bi jim bil ti vrgel kos zlata, saj ga imaš dosta; sužnjega le zlato veže na gospoda, a ti imaš raji kos lesketajoče kovine, nego svoj vspeh; zato se zdaj pomakni nazaj k Tokatu, kjer na ugodnem torišči

Timurjeve jate lahko potolčemo tudi brez njihove pomoči.“

„To se zgodi brezi tega“ — opomnil je Bajazet s krepkim glasom, ki je pričal neomajljivo voljo — „janičarji, ti moji mladi sokoli, in tvoji hrabri junaci, brate Štepan, ne bodo hrbta pokazali sovražniku, kar utegnó učiniti te-te plabe Kurdistanske jate. Ali le potrpi! da snujó izdajo, to mi je že razodel sin Soliman; a jaz jih poznam, borili se bodo z nami vred tako dolgo časa, dokler —“ — govoril je, pa ni izgovoril, kakor bi se bil zbal povedati svojo misel.

„Kako dolgo časa?“ — povprašal je Štepan — „nu, kako dolgo?“ (Dal. prib.)

Mnogovrstne novice.

* *Koliko je jezikov in po koliko imajo besed.* Sešteli so jezike, kateri se govoré po sveti, in misli se, da jih ni nad dva tisoč. Pozná se jih namreč 860, izmed katerih jih pripada 53 Evropi. Rihard Lepsius, pruski egiptolog, ki je sestavil občni alfabet, podaje nam popis od tristoindvajset jezikov. Britansko in inostransko biblijsko društvo je prevédlo poleg naznanila l. 1863. sv. pismo v 197 jezikov. Za gotovo se vé, da so „sv. pismo“, „Nasledovanje Krista“ Tomaža Kempčana in „Pavel in Virginija“ Bernardin de St. Pierra (katero delo je tudi nam prevél A. Umek), knjige, katere so se najbolj pogosto tiskale in prevajale.

Sešteli so tudi jezike, katere so posamezni ljudje govorili, in poroča se, da je Mitridat natanko poznal jezike, katere je govorilo triindvajset njegovemu žezlu podvrženih narodov; tako se pripoveduje tudi o vladarjih Frideriku II. in Karolu V. Kardinal Mezzofanti poznal je ob konci svojega življenja 58 jezikov. Moderni linguisti, kakor na pr. Pott, poznajo gotovo nekoliko stotin jezikov, čeravno jih gladko ne govoré. Izvrstnim jezikoslovcem smemo prištevati tudi našega M. Čopa, kateri je govoril in pisal 19 jezikov Evropskih.

V zavodu gluhonemih v Berolinu rabi se do 5000 znamenj pri poduku, kineški slovárji obsejajo 40.000 sinogramov; Angleži cenijo bogatstvo svojega jezika na 100.000 besed. Slovar bratov Grimmov, kedar se dovrši, bode obsejal do 229.700 besed; popoln slovár italijanskega jezika ima od 300 do 400.000 besed.

Ali naj ne misli zaradi tega dragi bralec, da vsakdo pozná in rabi vse besede materinega jezika svojega. Župnik nekega otoka v Friziji zagotavlja, da neki delavec v njegovi župniji vse življenje ne rabi več nego 300 besed. Maksimilijan Müller prišteva enemu Londonskemu gentlemanu od 3 do 4000, a profesorju 10.000 besed. O nesmrtnem Shakespearu pravi, da je sè 15.000 besedami obrisal svet, a Milton v svojih delih ima 8000 besed, stari zakon nima jih niti 6000; ene bukve jih ne obsejajo niti 700. Dela Konfucijeva in naslednikov nimajo nad 2500, a kedor jih pozná 5000, poseduje kineško literaturo historično in filozofično. Bogatstvo jezika v Homerju se ne more oceniti, ono je silno.

* *V London so nedavno morskega soma živega pripeljali; dolg je 9 čevljev in 6 palcev, tehtal je 10 centov, nekoliko pa je zdaj shujšal, ker je moral se postiti 14 dni.* Vjeli so ga na morskem obrežji Labradorja v severni Ameriki. Pripeljali so ga v lesenem zaboji, v katerem je ležal na morskem mahu, katerega so noč in dan vsake 3 minute močili z morsko vodo. Le z velikimi težavami so tega velikana morskih rib pripeljali v London, kjer so ga djali v velik železen

vodnjak, 44 čevljev dolg, 20 čevljev širok in 6 čevljev globok, ki je napolnjen s frišno vodo. Morske vode mu niso mogli še preskrbeti, vendar se nadjajo, da tudi v tej vodi živ ostane. To je prvi morski som (Wall-fisch), ki je živ v London prišel.

** Koliko se porabi tobaka v Avstriji brez Ogerskega.* Dohodki prvega letošnjega polleta v splošni prodaji po vseh deželah prevedenih domačih in inostranskih tabačnih fabrikatov in smodek znašajo 27 milijonov in 426.746 gld., dohodki iz prodaje posebnih sort 845.581 gold., skupaj 28 milijonov 272.327 gold. Ako se prišteje k temu še izkupilo v tujih deželah s 53.037 gold., da to skupno svoto 27 milijonov in 782.511 gld., katera je pa manjša za 457.147 ali 1.5 odstotkov memo dohodkov ravno tega časa lanskega leta. Prodaja tobaka za nos se je v splošni prodaji za 2.123 kilogramov in v specialitetni za 22 kilogramov zvišala. Tobaka za kaditi se je skupaj v pušicah, zavitkih in brez zavitkov skupaj 54.107 kilogramov manj, nasproti pa se je tobaka za kaditi v pismih 5 milijonov 780.413 komadov (to je 447.541 kilogramov) več prodalo. Prodaja tobaka v listih, kakor specialiteta, se je za 241 kilogramov znižala.

Naši dopisi.

Iz Celovca 8. okt. — Zopet šteje slovenska Koroška enega odličnega rodoljuba manj! Gosp. Karol Robida, gimnazijski profesor v pokoji, 73 let star, je 4. dne t. m. umrl. Kot učitelj naravoslovja in matematike si je po svojih nemških spisih tudi v učnih krogih pridobil častno ime; nas Slovence pa je v slovenskem jeziku razveselil s knjigo „Naravoslovje“ (fizika) že ob času (l. 1849.), ko so znanstvene slovenske knjige bile bele vrane. „Novicam“ je bil marljiv dopisovalec. Pozneje je spisal še „Zdravo telo narboljše blagó“, „domači zdravnik“ in „domači živinozdravnik“. Društvu sv. Mohorja bil je vseskozi krepka podpora. Bodi mu na veke blag spomin v zgodovini slovenski!

Novomesto 8. oktobra. — Komisija za razstavo goveje živine, ki bode 11. dne t. m. pri nas, je ravnokar razglasila program, po katerem se bode slovesno vršila ta prva okrajna razstava na Kranjskem in za katero se je osnoval poseben slavnosten odbor. To vam bode naše mesto dva dni (10. dne t. m. je delitev konjskih premij) kaj živahno, kakor morebiti dozdaj še nikoli, ako se zgodi to, česar pričakujemo, da pripeljejo živinorejci od vseh krajev Dolenjskih kaj veliko in lepega blaga na razstavo, in da pride tudi mnogo kupca za živino, ki jo bode družba kmetijska po nižani ceni prodajala. Dolenjska stran ima priliko zdaj svetu pokazati, da ni brez lepe živine. Naj bi le vreme ne nagajalo kakor une dni razstavi Celovski!

Iz Postojne 5. sept. — Kako visoko spoštovan in priljubljen je bil naš gosp. Andrej Lavrenčič, sijajno je pričal včerajšnji spreved ranjcega na pokopališče. Ne le da je bila vsa Postojna na nogah, došlo je tudi iz različnih okrajev Notranjskega in iz Ljubljane toliko prijateljev in častiteljev njegovih, da število ni pretirano, če rečemo, da se je spreveda vdeležilo blizo 1500. Mil vtisek je na vse nazoče naredilo lepo petje štirih iz Ljubljane došlih gospodov pred hišo in na grobu ranjcega, čegar truplo smo skozi farno cerkev spremili na pokopališče. Bodi vrlemu rodoljubu zemljica lahka!

Škofja Loka 8. oktobra. ω. — Ni še dolgo, kar smo zgubili spoštovanega, vsestransko pravičnega adjunkta gosp. dr. Karola Gestrina, ki se je preselil v Kostanjevico za c. k. okrajnega sodnika, in zopet nam

naznanja uradni list zgubo c. kr. okrajnega sodnika g. Jan. Jagodica, kateri je imenovan za deželne sodnije svetovalca v Novomestu. Ta gospod je bil le malo mesecev tukaj sodnik, a v tem kratkem času se je po svoji vsestranski pravičnosti, urni rešitvi opravil in taktne obnašanji v vsem tako občinstvu preljubil, da vse obžaluje njegov odhod, dasiravno njemu kakor g. Gestrinu iz srca privoščimo višo službeno stopinjo. Naj bi pač tudi nasledniki teh čislanih gospodov enakopravno postopali kakor ta dva, katerima bode Loka za zmirom ohranila dober spomin.

Iz Bleda. — Poletna telegrafna postaja se je pri nas 29. septembra zaprla, ter se odpre zopet poleti prihodnjega leta.

Iz Ljubljane. — V zadnjem deželnem zboru sklenjena postava o obdelovanji Ljubljanskega močvirja in pa postava, da se na Reški cesti na Notranjskem napravi mitnica (šranga), ste od presvitlega cesarja potrjeni; tudi je za poravnanje primanjlake pri zakladu ljudskih šol za leto 1878. dovoljena doklada z 18 odstotki na direktne davke.

— (Iz seje dež. odbora 6. oktobra.) Predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov primerno pritrdil je deželni odbor, da se podeli služba nadučitelja v Litiji dosedanemu učitelju Antonu Kunšiču v Trebnem, učiteljska služba v Planini (Stockendorf) Črnomeljskega okraja pa učitelju Karolu Kristofu, ter da se učitelj Janez Uršič v Tujnicah definitivno potrdi v tej službi. — Dalje je deželni odbor pritrdil, da se ljudska šola v Trnovem, okraja Bistriškega, isto tako šola v Žužemberku razširi v trirazredno šolo ter na vsakej teh šol namesti še en učitelj. — Izpraznjeni službi paznikov v deželni posilni delavnici podelil je deželni odbor Ignaciju Knafelcu, dosedanemu pomočnemu pazniku, in pa Valentinu Vrančiču, pazniku pri c. k. finančni straži na Reki.

— (Iz seje družbe kmetijske 7. dne t. m.) 21 prošinj za državno podporo pri napravi vodnjakov se vsled novega normativa izroči c. kr. deželni vladi v rešitev sl. ministerstvu kmetijstva. — Nasvetom c. k. deželnega šolskega sveta, kako naj se razdeli državna podpora 1500 gold., namenjena za letošnje leto ljudskim šolam z naukom v kmetijstvu, je pritrdil odbor družbe kmetijske z opomnjo, naj bi se vendar iz tega denarja dalo nekolike nagrade učiteljem, ki so se posebno marljivo ukvarjali s tem naukom. — Prošnjo občine Horjulske in Tržiške za dovoljenje sejmov je izročil odbor c. kr. deželni vladi. — Sklenilo se je, naprositi gosp. župnika Freliča v Velikih Laščah, da ogleda od občine Podgore, — gosp. Karola Rudeža pa, da ogleda v Vodenici in Aržiši dodelani vodnjak. — Krajnemu šolskemu svetu v Žalni sta se darovala dva panjova po novi sistemi, družbi sv. Vincenca pa v podporo hrane za ubogo šolsko mladino 5 centov krompirja. — Na znanje se je vzelo poročilo Novomeške podružnice, da letos zavoljo preslabe letine na Dolenjskem se ne more napraviti razstava kmetijskih pridelkov.

— (V vcenitev zemljišč) zarad vravnave gruntne davka se je septembra meseca t. l. na Kranjskem doglala: a) v zadevi kmetijskega obdelovanja skupaj v 50 občinah z 55.516 parcelami; b) v zadevi gozdov skupaj v 63 občinah z 13.605 parcelami. Koncem septembra meseca se je za letos nehalo vcenovati.

— Na mesto dr. Vrečkovo je za nadzornika srednjih šol o realističnih naukah za Štajarsko, Koroško in Kranjsko imenovan dr. Zindler, zadnjič ravnatelj gimnazije Goriške, poprej pa Novomeške.